

El Papa Silvestre II a Ripoll

Els annals de la història de l'Església recorden que enguany s'escau el mil·lenari de l'elecció de l'occità Gerbert d'Orlhac com a papa, amb el nom de Silvestre II. Aquest aniversari, com altres, hauria passat desapercebut al nostre país, si no fos per la intensa relació d'aquest pontífex amb les terres catalanes, que, d'altra banda, li quedaven força a la vora per raó dels seus orígens a l'Alvèrnia. Fou en certa mesura el veïnatge i també l'atzar el que permeté que aquest monjo alvernès fos presentat al comte Borrell, que visitava el cenobi d'Orlhac per a venerar-hi les relíquies de sant Gerard. L'abat confià l'aleshores jove Gerbert al comte, amb l'encàrrec de posar-lo sota la tutela d'algun dels famosos mestres d'Hispania. Ató, el prestigiós bisbe de Vic, fou l'home escollit. L'obligada permanència del Gerbert deixeble al costat del seu mestre vigatà li permeté de conèixer el bisbat de Vic amb llurs centres

d'ensenyament i saber, els *scriptoria*, el catedralici de Vic i el monàstic de Ripoll. No correspon ara i aquí avaluar la importància i la incidència que tingueren sobre el futur papa les seves experiències d'aprenentatge en aquell ambient durant el seu sojorn dels anys 967 al 970. Entre d'altres, aquest serà un dels temes d'interès del congrés *Gerbert i el seu temps. Catalunya i Europa a la fi del primer mil·lenni* que, organitzat per la Universitat de Vic, tindrà lloc el proper mes de novembre, i també el de les Jornades d'Astronomia que Ripoll acollirà el mes d'octubre. A hores d'ara molts autors defensen que els anys passats als comtats de la Marca Hispànica donaren al futur pontífex les claus que li permeteren assolir un agut sentit polític, a més d'un alt nivell científic que l'ha fet famós sobretot en el terreny de l'astronomia i de l'aritmètica. S'apunten com a factors decisius la ràpida recepció a Ripoll i Vic de l'avançat saber científic del món musulmà a través dels contactes amb la cort califal de Còrdova.

Es fa difícil de resumir tot el que es pretén i es pot recordar o reivindicar amb la celebració del mil·lenari d'un home de personalitat tan complexa com la de Gerbert; i molt menys valorar l'encert o el desencert del que s'ha programat al llarg d'aquest any. De moment només pot parlar-se dels primers actes, que començaren el cap de setmana del 10 i 11 d'abril al monestir de Ripoll. El primer dia, el dissabte 10 d'abril, el

El president de la Generalitat va anar a Ripoll per a l'acte inaugural de la commemoració del mil·lenari del papat de Silvestre II.

FLASH/RIPOLL

Coro Polifónico del Pontificio Istituto de Musica di Roma aportà el bon ofici musical vaticà amb alguns himnes que aquesta reconeguda institució pontificia ha dedicat en honor del papa Silvestre II. Del repertori interpretat fou molt aplaudit un text i una melodia popular occitana, *Lo primer Papa Auvernhat*, adaptada i preparada per monsenyor Valentí Miserachs, president i professor del *Pontificio Istituto*.

Tot seguit, en el mateix escenari monàstic, es produí un esdeveniment singular: la interpretació dels *Sis Concerts per a dos Orgues*, del Pare Antoni Soler. A banda de la dificultat i qualitat intrínseca d'aquest monument de la nostra música, resultà molt espectacular el concurs de dos orgues. La dificultat de reunir dos instruments se superà perquè es disposà de l'orgue del monestir de Ripoll, que tocà l'Albert Romaní, i perquè l'organista ripollès Modest Moreno va traslladar fins a la basílica el seu, amb el qual acompanyà Romaní. Fou un bon preludi als actes del diumenge, que començaren amb una solemne missa, concelebrada per l'arquebisbe primat de Tarragona i altres

Intervenció de l'alcalde de Ripoll en l'acte inaugural del mil·lenari.

prelats de la Tarraconense. Fou l'homenatge i el record de l'Església Catalana per a un papa que es formà al bisbat de Vic i que conegué i potser entengué les dificultats que els bisbats catalans patien en aquella època de dependència eclesiàstica respecte de la Seu de Narbona. L'acompanyament musical de la cerimònia anà a càrrec de l'*Istituto Pontificio* i de la Capella de Santa Maria de Ripoll.

En finalitzar el solemne ofici litúrgic, hi hagué un acte acadèmic, on diversos oradors en nom de les institucions que participen en la comissió organitzadora glossaren la figura del pontífex. Parlaren el Sr. Ricard Torrents, rector de la Universitat de Vic; el Sr. Eudald Casadesús, alcalde de Ripoll, i el Sr. Eudald Maideu i Puig, membre de la comissió organitzadora del mil·lenari. Clogué l'acte el Molt Hble. president de la Generalitat de Catalunya, Sr. Jordi Pujol. La participació de dos ripollesos –l'un, l'alcalde i l'altre, el doctor Maideu– i també el fet de designar Ripoll com a seu de la inauguració d'aquesta celebració que implica d'alguna manera tot el país, s'explica per l'important impuls que des de Ripoll s'ha volgut donar a l'any Gerbert. Com reconegué el president Pujol, la primera proposta partí de Ripoll. I és que a Ripoll sembla que es viu un temps d'efervescència medievalista, que alguns observadors crítics

de la sempre difícil vida ripollesa proposen adjectivar de medievalitzant. Sigui medievalista (això és, seriosa, profunda i, fins i tot, erudita) o medievalitzant (és a dir, conjuntural i folklòrica), el cert és que el fenomen substantiu existeix, ja sigui en forma de projectes com el de recrear l'*Scriptorium* monàstic i enfocar l'oferta turística a l'entorn del monestir medieval i el seu veí, el Museu Etnogràfic, ja sigui com a realitat visible i visitable a l'exposició que sobre les bíblies de Ripoll ha organitzat la Parròquia de Santa Maria. A tot això caldrà afegir tot el que pugui aportar l'any Gerbert en el seu desenvolupament des del seu pas per les escoles fins a arribar a aquesta entitat indefinible que anomenem societat, com ja ho ha fet, entre d'altres coses, amb la imaginativa iniciativa d'editar un *Periòdic* amb les notícies que presumiblement hauria portat una hipotètica edició de l'11 d'abril de l'any 999, data de l'elecció de Gerbert com a papa. Hi ha hagut, doncs, una feina feta que ha posat a prova la capacitat de treball i entesa dels diversos agents ripollesos. Ara només resta esperar que d'aquí a un any, ja superada la por del pas cap al tercer mil·lenni, es pugui fer el balanç del que ha suposat per a Ripoll, a les acaballes del segon, la nova vinguda de Gerbert.

MIQUEL SITJAR I SERRA

